

תוכן העניינים

3.....	תקציר.....
4.....	מבוא.....
6.....	העשור האבוד של יפן
10.....	יפן המודרנית ומשפחות ביפן.....
13.....	אבות חד-הוריים ביפן.....
16.....	אימהות חד-הוריות ביפן.....
21.....	הבדלים כלכליים וחברתיים בין שני סוגי המשפחות
23.....	סיכום ודיון.....
25.....	ביבליוגרפיה.....

מבוא:

יפן של השנים האחרונות, היא לא יפן של "פעם". שינויים רבים, בעיקר כלכליים, אך שהשפעתם ניכרת גם בנוגע לתחום החברתי, הובילו את ארץ השמש העולה אל מה שנקרא לימים "העשור האבוד".

בשנת 1989, "ניקיי", מדד ניירות הערך של הבורסה ביפן, הגיע לשיא היסטורי של 38,916 נקודות. למרבה הצער, שנה זו הייתה השיא שלפני הדעיכה הגדולה של הבורסה בטוקיו. בתוך כשנה איבדה טוקיו את מקומה הראשון בטבלה, והכלכלה היפנית הלכה והדרדרה. העשור שהגיע בהמשך לא הצליח להוציא אותה מהבוץ.

העשור האבוד ביפן מתייחס לכלכלה, אך השלכותיו החברתיות עמוקות אף יותר. הדעיכה השפיעה מאוד על החברה היפנית, ופגעה בין השאר באופטימיות ובביטחון שאפיינו אותה - עניין שלא מעט סוציולוגים, ביפן ומחוצה לה, עוסקים בו בהרחבה בשנים האחרונות. משפחות רבות ביפן פיתחו הרגלי חיסכון שנותרו עמם עד היום.

בעקבות זאת, נוצרו אף השלכות מגדריות ותרבותיות שונות: הגדרת הגבריות מחדש ביפן. 'הגברים החדשים' של שנות ה-90 ואילך, הוכרו כמעמד ביניים שירד מהמעמד הגבוה, ודמות הגבר החדשה, החנון, בעל המשכורת הממוצעת והנוחה, שעובד בדרך כלל כשכיר בתאגידים גדולים עם אפשרויות קידום שונות, התבטאה בסדרות טלוויזיה ועיתוני נוער שונים, בייחוד בסגנון האנימציה היפני-ה"אנימה".

אם בעבר דמות הגבר ביפן נחשבה כדומיננטית בכל משפחה, כשכל משפחה הייתה תלויה תלות כמעט מוחלטת במשכורתו של האב, בעשורים האחרונים דבר זה הלך ודעך, וחשיבות העבודה כרבת ערך בקרב הגבר הממוצע ביפן גם היא דעכה מעט, כשאחוזי האבטלה עלו בעקבות המשבר.

“העשור האבוד” של יפן:

בשנת 1989, "ניקיי", מדד ניירות הערך של הבורסה ביפן, הגיע לשיא היסטורי של 38,916 נקודות מה שהיה שיא בזמנו. מאז, הבורסה בטוקיו הלכה והידרדרה למה שידוע כיום בכינויו "העשור האבוד" של יפן, שהחל ב-1990, כשנה לאחר שנרשם שיא השיאים.

ב-12 החודשים שבאו לאחר רגע השיא נחתך ניקיי ב-15 אלף נקודות. תוך שנה איבדה טוקיו המוכה והחבולה את מקומה הראשון בטבלה. הכלכלה היפנית הלכה מדחי אל דחי ועד היום לא יצאה לגמרי מהבוץ.¹

העשור האבוד הוא מונח המתאר תקופה ממושכת ביפן, שהיא בעצם הרבה יותר מעשור ויש האומרים כי עדיין מתקיימת גם ב-2020, שידועה בהיסטוריה העולמית כאחד המשברים הכלכליים החמורים והארוכים ביותר שידעה האנושות.²

החוקרים השונים קושרים לתופעה זו סיבות שונות, שאחת מהן, לדעתם, היא הזדקנות האוכלוסייה ביפן, שהשיגה את תוחלת החיים הגבוהה ביותר בעולם, אך גיל הפרישה שלה עדיין הוא 65 שנים, כמו ברוב המדינות בעולם, מה שיוצר פער בין כמות האוכלוסייה העובדת בפועל (בגילאי 64-15), ההולכת ומצטמצמת, לבין כמות האוכלוסייה המבוגרת שאינה עובדת, מעל גיל 65, ההולכת וגדלה.³

סיבה נוספת שיכולה להיות קשורה היא דור ה"בייבי-בום" של אמצע שנות ה-70, שחסכו לזמן הפרישה שלהם, בחסכונות פנסיונים גבוהים במיוחד, מטעם המדינה, וכך נוצר חיסכון עודף. עודף החיסכון הושקע על-ידי אנשים פרטיים במדינות חוץ. בדרך כלל כאשר יש השקעה מעודף חיסכון

¹ גרינפלד, מיקי. "25 שנה לתחילת העשור האבוד ביפן; האם זה יכול לקרות אצלנו?" כלכליסט. דצמבר 2014, אוחזר מ-<https://www.calcalist.co.il/markets/articles/0,7340,L-3648592,00.html>.

² Halton, Clay. "Lost Decade." *Investopedia*. Jul. 2019, Retrieved from: <https://www.investopedia.com/terms/l/lost-decade.asp>.

³ Yoshino, Naoyuki., and Taghizadeh-Hesary, Farhad. "Japan's Lost Decade: Lessons for Other 5Economies." *ADB Working Paper Series*, 521, Apr. 2015,